

# *Pripomíname si ...*

## *Január 2017*

### *2. január*

*Uhlig, Viktor*

„geológ, paleontológ, univerzitný profesor (2. 1. 1857 Lískovec-Karlova Huť (Česko) – 4. 7. 1911 Viedeň (Rakúsko)). Stal sa pracovníkom univerzít vo Viedni a Štajerskom Hradci, Ríšskeho geologického ústavu vo Viedni a pražskej nemeckej Vysokej školy technickej, v rokoch 1885 – 1886 systematický bádateľ geologických pomerov Vysokých a Belianskych Tatier, v roku 1903 bol vedúcim exkurzie účastníkov Medzinárodného geologického kongresu do Vysokých Tatier. Bol autorom prvých tektonických štúdií, v ktorých odlíšil vysokotatranský a subtatranský vývin, bol autorom geologických máp neogénnych a flyšových oblastí, veľkej štvorzväzkovej monografie Die Geologie des Tatragebirges Zjargebirges (1909), základného diela o geologickom vývoji Karpát Bau und Bild der Karpaten a troch máp tatranskej oblasti v Atlase Geologicznom Galicyi. Hoci jeho teórie o vzniku Karpát boli neskôr prekonané, jeho diela poskytli Lugeonovi dostatok podkladov pre konštrukciu príkrovovej teórie, ktorú potom akceptoval aj sám Uhlig. Na jeho pamiatku bola pomenovaná jedna z fosílnych rastlín Vysokých Tatier Equisetum Uhligi“ (Bohuš 2009, s. 24)<sup>1</sup>.

### *3. január*

*Koromzay, Viktor*

„obchodník, podnikateľ (16. 3. 1839 Kežmarok – 3. 1. 1917 Kežmarok). Navštevoval stredné školy v Kežmarku a v Miskolci, za obchodníka sa vyučil v Kežmarku. Bol obchodným pomocníkom fabriky Baitrock v Brezne, neskôr u Stadlera v Banskej Bystrici a na Pohroní, v rokoch 1867 – 1889 bol majiteľom obchodu v Kežmarku. Predával koloniálny tovar, porcelán a hračky, neskôr sa venoval hospodáreniu na svojom majetku. V roku 1874 s bratom Jurajom a T. Genersichom založil v Spišskej Belej továreň na spracovanie poľnohospodárskych plodín, najmä zemiakov na škrob, v roku 1887 založil škrobáreň v Spišskej Novej Vsi a v roku 1894 v Brodzanoch. Po období úpadku tradičného spracovania ľanu hľadal nové možnosti rozvoja výroby a odbytu plátna. V roku 1881 s bratmi J. a K. Weinom založil v Starej Ľubovni tkáčovňu. V novej továrni zamestnával vyše sto domácich tkáčov. V roku 1872 založil Kežmarskú banku, ktorá oživila aj činnosť kežmarskej sporiteľne. Okrem iného bol aj kurátor cirkevného zboru a členom školskej rady ev. lýcea“ (Mináč 1989, s. 184)<sup>2</sup>.

<sup>1</sup> BOHUŠ, Ivan. Obdivovali, skúmali a chránili Tatry. 2009.

<sup>2</sup> MINÁČ, Vladimír, Viliam MRUŠKOVIČ, Dušan KATUŠČÁK, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Augustín MAŤOVČÍK, Michal MAHEĽ, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN a Helena PÁLKOVÁ. Slovenský biografický slovník: (od roku 833 do roku 1990). 1989

## 5. január

*Tokarcík, Ladislav*

„lesný inžinier (8. 3. 1917 Poprad – 5. 1. 1967 Košice). Maturoval na gymnáziu v Levoči v roku 1939, v rokoch 1939 – 1943 študoval na lesníckom odbore SVŠT v Bratislave a v roku 1946 získal titul lesného inžiniera. V rokoch 1943 – 1946 bol praktikantom na Lesnom úrade v Modre, v rokoch 1945 – 1950 bol pracovníkom lesníckeho odboru Slovenského plánovacieho a štatistického úradu v Bratislave, v rokoch 1950 – 1959 pôsobil ako inšpektor lesnícko-technických meliorácií na Povereníctve lesov a drevárskeho priemyslu, resp. Povereníctve poľnohospodárstva a lesného hospodárstva. V rokoch 1959 – 1963 bol pracovníkom lesníckeho výskumu na pôdohospodárskom odbore SNR a neskôr v rokoch 1963 – 1967 bol odborným pracovníkom Výskumného ústavu lesného hospodárstva Výskumnej stanice v Košiciach. Zameriaval sa hlavne na ochranu lesnej a poľnohospodárskej pôdy, najmä na zahrádzanie bystrín vo vodohospodársky významných oblastiach a na protierozívne opatrenia. Skúmal vplyv lesného prostredia na poľnohospodársku produkciu. Bol autorom alebo spoluautorom odborných smerníc. Prispieval do časopisov Poľana (1952, 1953), Poľnohospodárska výroba (1959), Zprávy lesníckeho výskumu a mnoho iných s poľnohospodárskou a lesníckou tematikou. Spolupracoval s Československým filmom na príprave diafilmov o pôdnej vlhkosti a o melioračných zariadeniach“ (Kollárová 2004, s. 204)<sup>3</sup>.

## 6. január

*Fábry, Ján*

„pedagóg, organizátor materského školstva (6. 1. 1827 Veľká-Poprad – 27. 5. 1897 Dobšiná). Navštevoval školu vo Veľkej, gymnázium v Miskolci, lýceum v Kežmarku, kde v rokoch 1846 – 1848 študoval filozofiu a teológiu. V roku 1848 pokračoval v štúdiu v Berlíne a neskôr v Budapešti. Známym sa stal ako priekopník organizovania materských škôl, pre ktoré tvoril učebnice a pomôcky. V Dobšinej, kde pôsobil ako učiteľ, založil materskú školu. Vychádzal z výchovných zásad Fridricha Frobela. V roku 1857 bol iniciátorom založenia dobšinskej ľudovej a mládežníckej knižnice. Bol predsedom Červeného kríža, Spolku gemerských učiteľov, viceprezidentom Uhorského spolku materských škôl a neskôr jeho čestným členom. V roku 1873 bol na svetovej výstave vo Viedni vyznamenaný za projekt materskej školy“ (Kollárová 2004, s. 61)<sup>4</sup>.

## 6. január

*Pecval, Jozef Maximilián*

„matematik, univerzitný profesor, priekopník fotografickej optiky (6. 1. 1807 Spišská Belá – 17. 9. 1891 Viedeň (Rakúsko)). Základné vzdelanie získal v Spišskej Belej a v Kežmarku. Nižšie gymnázium absolvoval v Podolínci, vyššie v Levoči. V rokoch 1823 – 1825 študoval na kráľovskej akadémii v Košiciach, potom v Budapešti. V roku 1828 bol promován za inžiniera a v roku 1835 získal

<sup>3</sup> KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESSOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH, 2004. Biografický slovník mesta Poprad.

<sup>4</sup> KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESSOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH, 2004. Biografický slovník mesta Poprad.

doktorát. Pôsobil v Pešti ako inžinier a od roku 1832 bol profesorom matematiky, mechaniky a praktickej geometrie na peštianskej univerzite. Od roku 1837 bol profesorom vyššej matematiky na univerzite vo Viedni. Spolupracoval s poprednými odborníkmi v oblasti optiky. V roku 1840 urobil výpočet portrétového objektívu, zároveň vypočítal i krajinársky objektív. Tieto výpočty poskytol viedenskému optikovi F. Voigtländerovi, ktorý podľa Pecvalových nákresov už v máji 1840 zhotovil portrétový objektív, skladajúci sa z dvoch sústav šošoviek. Bol to prvý fotoaparát s ohniskovou vzdialenosťou 150 milimetrov na svete. Pecvalovým prínosom v optike bol matematický výpočet korekcie mnohých optických sústav. Vypracoval objektív osvetľovacieho zariadenia pre lode na Dunaji. Zdokonalil mikroskop a ďalekohľad. Prispel aj do rozvoja akustiky. Vytvoril vzorce pre stabilitu mostov, lanových dráh, výškových budov. Svoje poznatky publikoval časopisecky a knižne. V roku 1849 sa stal členom Akadémie vied vo Viedni a v roku 1873 členom Uhorskej akadémie vied v Budapešti“ (Zrubec 2001, s. 117)<sup>5</sup>.

## 11. január

*Görgei (Görgey), Štefan*

„právník (23. 2. 1825 Kežmarok – 11. 1. 1912 Budapešť (Maďarsko)). Študoval na ev. lýceu v Levoči, na gymnáziu v Podolínci a v Prešove, na reformátorskej akadémii v Miskolci, na ev. lýceu v Bratislave a právo na evanjelickom kolégiu v Prešove. V roku 1843 bol jurátus súdnej tabule v Debrecíne, v roku 1844 sa stal advokátom v Bratislave, v roku 1845 bol podnotár Spišskej stolice, v roku 1847 bol dvorský agent vo Viedni, v roku 1853 bol advokátom a v roku 1847 verejným notárom v Budapešti. V rokoch 1848 – 1849 bol účastníkom buržoáznej revolúcie, stotník revolučnej armády, pôsobil pri bratovi, v júli 1849 bol veliteľom práporu. Po porážke revolúcie bol prinútený až do roku 1853 slúžiť v cisárskej armáde. Do časopisov a novín prispieval básňami, politickými a historickými článkami. Jeho najvýznamnejším dielom boli 3-zv. pamäti z revolúcie 1848 – 1849“ (Mináč 1986, s. 205)<sup>6</sup>.

## 11. január

*Hajts, Vojtech*

„organizátor turistiky, učiteľ (11. 1. 1872 Spišská Nová Ves – 11. 9. 1926 Spišská Nová Ves). V rokoch 1881 – 1886 študoval na gymnáziu, v r. 1886 – 1891 na Učiteľskej akadémii v Spišskej Novej Vsi a v rokoch 1892 – 1894 na Ústave pre vzdelávanie učiteľov meštianskych škôl v Budapešti. V rokoch 1891 – 1892 bol vychovávateľom v rodine spišského župana Júliusa Čákiho, v r. 1895 – 1919 bol učiteľom meštianskej školy v Spišskej Novej Vsi, od roku 1923 v Kežmarku. Učil najmä matematiku a prírodopis, vzdelanie v prírodných vedách si sústavne dopĺňal (r. 1902 absolvoval kurz elektrotechniky, r. 1907 teoretickej chémie). Usiloval sa o názorné vyučovanie prírodopisu, založil ovocný sad. Bol celouhorský uznávaný pomológ. Venoval sa i osvete a výchove dospelých v duchu vládnucej ideológie, oživil činnosť spišskonovoveského spevokolu, bol spoluzakladateľom a podpredsedom Občianskeho čitateľského spolku v Spišskej Novej Vsi, zamýšľanej protiváhy panského kasína. Zaoberal sa i meteorológiou, astronómiou (v r. 1910 si vybudoval observatórium), folkloristikou, históriou, robil archeologické výskumy v spišských jaskyniach a lokalitách, nález

<sup>5</sup> ZRUBEC, Laco. Slávni Slováci sveta. 2001.

<sup>6</sup> MINÁČ, Vladimír, Štefan KRIVUŠ, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Michal MAHEL, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN, Helena PÁLKOVÁ a Pavol HOLÉČZY. Slovenský biografický slovník: (od roku 833 do roku 1990). 1986.

venoval Tatranskému múzeu v Poprade, bol predsedom jeho archeologického oddelenia. Ťažisko jeho účinkovania bolo v organizácii a propagácii turistiky a cestovného ruchu. Stal sa funkcionárom Uhorského karpatského spolku, bol členom redakčnej rady jeho ročenky, do ktorej aj prispieval. Bol autorom pomenovania Slovenského raja, kde výstavbou, značkovaním ciest, rebríkmi a inými prostriedkami sprístupnil roklinu Kyseľ, Veľký Sokol, prielom Hornádu, Suchú Belú, Sokoliu dolinu a Piecky. Zaslúžil sa o rozvoj zimných športov, turistiky a cestovného ruchu vo Vysokých Tatrách, postavenia turistickej chaty na Kláštorisku (nazvaná podľa neho), sprístupnenie niektorých spišských jaskýň, zbieral turistickú literatúru, mapy, fotografie, z ktorých založil jedinečnú knižnicu Martina Rotha. Prispieval do odbornej a miestnej tlače“ (Mináč 1987, s. 267)<sup>7</sup>.

## 14. január

*Kiefer, Ladislav*

„archeológ, historik (14. 1. 1912 Kežmarok – 23. 6. 2003 Kežmarok). Narodil sa v rodine obchodníka. Po ukončení vysokej školy technického smeru v Nemecku pracoval ako súkromník a v rokoch 1951 – 1975 ako vedúci stavieb v OSP. Jeho životným koníčkom sa stala história. Záujem o dejiny vzbudil v ňom starý otec – amatérsky zberateľ starožitností a prírodnín ako aj profesori kežmarského nemeckého gymnázia Hajtsch, Hefty a Lipták, s ktorými chodil na archeologické výskumy. Zapojil sa aj do spolupráce s miestnym múzeom – od roku 1937 tu pôsobil ako odborník pre archeológiu a prírodovedné zbierky, roku 1945 sa stal členom múzejného výboru pri MsNV a bol určený za dočasného správcu múzea. Ako dobrovoľný pracovník mal dať do poriadku muzeálne zbierky, ktoré utrpeli ujmu prechodom frontu. V roku 1956 patril medzi zakladajúcich členov vlastivedného krúžku, ktorý napomáhal správe múzea pri riešení problémov. Záujem Ing. Kiefera o archeológiu pokračoval i naďalej. Nebyť jeho neúnavnej aktivity a odborných skúseností, ktoré získaval v spolupráci s takými archeológmi ako J. Neústupný, či V. Budinský-Krička, mnohé lokality boli pre súčasníkov neznáme. V rokoch 1950 - 1951 viedol archeologický výskum na Dreveníku pre Slovenskú archeologickú spoločnosť v Martine. V rokoch 1969 - 1972 viedol záchranné práce pri výstavbe nového sídliska na Garbiarskej ulici v Kežmarku, zamerané na výskum mestskej fortifikácie. V priebehu 70. a 80. rokov sledoval lokalitu Jeruzalemský vrch, kde sa v tom období robili rozsiahle stavebné úpravy (výstavba amfiteátra, hotela Štart a lyžiarskych zjazdoviek). V spolupráci s mladším kežmarským kolegom P. Wavrekom uskutočnil v rokoch 1985 a 1988 na lokalite Vrbovský lesík menší záchranný výskum sídliska z konca doby rímskej, pričom objavili niekoľko sídliskových objektov, medzi iným i pozostatky hrnčiarskej pece. Jeho najvýznamnejším objavom spolu s P. Wavrekom boli roku 1987 dávno hľadané základy kostola sv. Michala z 12. storočia i pozostatky pohrebiska. Výsledky svojich výskumov publikoval sám i v spolupráci s inými autormi vo viacerých publikáciách, časopisoch i dennej tlači. Kiefer bol čestným členom Spišského dejepisného spolku“ (Baráthová 2002, s. 317)<sup>8</sup>.

## 15. január

<sup>7</sup> MINÁČ, Vladimír, Štefan KRIVUŠ, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Michal MAHEL, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN, Helena PÁLKOVÁ a Pavol HOLÉČZY. *Slovenský biografický slovník E- J: (od roku 833 do roku 1990)*. 1987.

<sup>8</sup> BARÁTHOVÁ, Nora. Ing. Ladislav Kiefer – čestný člen SDS – deväťdesiatnik. 2002.

### *Horváth-Stansith (Horvát), Georgius de Gradetz (Gregor)*

„náboženský spisovateľ, župný hodnostár (1. 8. 1558 Körmend, Maďarsko – 15. 1. 1597 Strážky). Vychovávali ho poručníci určení otcom, okrem iných pécssky biskup Juraj Draškovič. Po absolvovaní domácich škôl študoval pravdepodobne na univerzitách v Padove, Baseli, Štrasburgu, Ženeve a Wintenbergu. Počas štúdia a po jeho skončení cestoval po Taliansku, Švajčiarsku, Francúzsku, Veľkej Británii, Nemecku, Rakúsku a asi od r. 1581 hospodáril na majetkoch na Spiši. V rokoch 1590 – 1592 bol spišským podžupanom. Bol prívržencom a podporovateľom reformácie, s ktorou sa zoznámil počas pobytu v západnej Európe. Na Majetku v Strážkach okolo roku 1588 založil školu – gymnázium, známu v celom Uhorsku. Povolal na ňu popredných domácich i zahraničných učiteľov, na udržiavanie školy a podporu jej chudobnejších študentov ročne vynakladal asi 600 zlatých. Školu sám viedol a prednášal na nej dialektiku, etiku a rétoriku. Zasahoval do dobových teologických sporov v protestantských cirkvách, najmä do zápasov okolo Formula Concordiae, ktorej bol zástancom. Svoje názory prezentoval na kolokviu v júni 1591 v Csepregu, v decembri 1595 a v januári 1596 v Kežmarku v niekoľkých polemických spisoch v boji s tzv. kryptokalvinizmom, najmä s kežmarským farárom Sebastiánom Lammom. V týchto sporoch odmietal odstraňovanie umeleckých artefaktov z evanjelických chrámov a tam, kde im hrozila skaza, usiloval sa o ich záchranu, preto je považovaný z jedného z predchodcov starostlivosti o záchranu umeleckých a historických pamiatok. Pre gymnázium vybudoval knižnicu. V maďarskom preklade vydal protikalvínske spisy M. Chemnica (Bardejov, 1587, 1588) a v rukopise zostali jeho záznamy z ciest po Európe“ (Kollárová 2006, s. 417)<sup>9</sup>.

## *16. január*

### *Győrfyová, Irma*

„botanička, učiteľka (16. 1. 1882 Spišská Belá – 29. 6. 1947 Gyöngyös, Maďarsko). Vzťah k prírodným vedám získala v rodine, preto po skončení stredoškolského štúdia na gymnáziu v Kežmarku sa prihlásila na Odbor matematika a prírodné vedy na univerzite v Kluži. Samozrejme, že to vyvolalo senzáciu, pretože prírodovedné odbory boli doménou mužov. Napriek tomu, že Irma bola prvou ženou, ktorá sa prihlásila na tento odbor, nástoľčivo trvala na prijatí, čo sa jej nakoniec podarilo. Štúdium úspešne zvládla a ako prvá ženská poslucháčka tohto odboru zaslúžene získala diplom stredoškolskej profesorky. Ešte počas štúdia stretla človeka, ktorý jej bol veľmi blízky, a to nielen svojou náruživosťou k botanike. A tak sa stala manželkou botanika – bryológa Istvána Győrfyho. Pôsobila ako učiteľka na stredných školách v Makó, v rokoch 1909 – 1913 v Levoči, 1913 – 1918 a 1940 – 1944 v Kluži, 1919 – 1940 v Segedíne, súčasne sa intenzívne venovala výskumu tatranskej flóry, predovšetkým kvetenstva, ktorého výsledky publikovala v odborných časopisoch Magyar Biologikai Lapok, Acta Biologica a i. Patrila medzi popredných znalcov tatranských očiariok (Euphrasia), o ktorých vydala samostatnú knižnú prácu Euphrasia turalmányok (Úvahy o Euphrasii, Segedín 1937). S manželom spolupracovala na výskume tatranských machorastov a rias, značnou mierou prispela k prebudeniu jeho záujmu o prírodné krásy Tatier. Bola mu najlepším pomocníkom a spolupracovníkom pri jeho odbornej činnosti“ (Táborecká 2002, s. 368-369)<sup>10</sup>.

<sup>9</sup> KOLLÁROVÁ, Zuzana a kol. Spišská Belá. 2006.

<sup>10</sup> TÁBORECKÁ, Alena. Botanička Irma Győrfyová. 2002.

## 16. január

### *Müller, Ľudovít (Ludwig)*

„maliar, pedagóg (16. 1. 1807 Levoča – 1. 3. 1864 Kežmarok). Prvé základy výtvarného umenia získal od svojho otca Jána Jakuba Müllera – predstaviteľa spišského romantizujúceho krajinárstva predovšetkým v technike gvašu. Od r. 1828 študoval na medirYTECKOM oddelení výtvarnej akadémie vo Viedni. V rokoch 1840 – 1862 pôsobil ako učiteľ kreslenia na kežmarskom lýceu. Tu dal základy viacerým výtvarníkom, medzi inými Viliamovi Forbergerovi, Petrovi M. Bohúňovi a sochárovi K. E. Alexymu. Dnes je jediným známym Müllerovým dielom litografia Kežmarku, ktorá vznikla na základe jeho kresby v dielni M. R. Thoma vo Viedni. V umeleckej tvorbe bol úspešnejší jeho brat Gustáv Müller, absolvent Akadémie výtvarných umení vo Viedni a predstaviteľ súdobej portrétnej maľby. Syn Ľudovíta Müllera, Móric Müller, nasledoval otca a rovnako pôsobil ako profesor kreslenia na kežmarskom lýceu“ (Baráthová 2009, s. 209)<sup>11</sup>.

## 16. január

### *Weincziller, Juraj*

„horolezec, horský vodca, záchranca, učiteľ lyžovania, kameraman (16. 1. 1937 Poprad – 7. 12. 1995 Bratislava). Vyrastal pod Tatrami a už ako 13-ročný spolu s priateľom vystúpil na Gerlach. Po skončení štúdia pracoval viac ako desať rokov na Lomnickom štíte ako pracovník SAV. Hory, horolezectvo a kamera, to bol jeho život. Od 50-tych do 70-tych rokov patril ku špičke slovenského a československého horolezectva. Vo Vysokých Tatrách vykonal cez 500 horolezeckých výstupov. Za všetky možno spomenúť prelezenie „variantu R“ na Mnícha v poľských Tatrách a prvé zimné prelezenie Orłowskeho cesty na Galérii Ganku. Vykonal veľa vynikajúcich výstupov v Alpách: S stena Grandes Jorasses, S stena Materhornu, na Kaukaze D stena Sheldy, Nakra Tau a veľa ďalších. Od roku 1969 sa zúčastnil horolezeckých expedícií ako horolezec a kameraman. Štyri razy bol v Himalájach (Nanga Parbat, Jannu, Mont Everest a splav rieky Dudh Koshi spod Everestu). Nerád sa vracal druhýkrát pod tú istú horu. Vždy chcel objavovať niečo nové. Vystúpil na najvyššie vrcholy Severnej i Južnej Ameriky. Pôsobil na Pamíre, vo Vysokom Atlase, na Špicbergách, v Patagónii aj na Novom Zélande. Bol dobrým členom Horskej záchrannej služby a na záchranných akciách vo Vysokých Tatrách odpracoval stovky hodín. Za záchranu života mexického horolezca pri výstupe na Acongauu dostal spolu s I. Fialom a V. Dubeňom Cenu fair play UNESCO. S kamerou prešiel okolo 70 krajín sveta. Ako kameraman Slovenskej televízie urobil viac ako sto horských filmov a reportáží“ (Argalács 1995, s. 9)<sup>12</sup>. „Jeho film Fitz Roy získal v roku 1984 hlavnú cenu na prestížnom festivale v talianskom Trente a v roku 1994 dostal cenu za celoživotné dielo na festivale Horský film Poprad“ (Vranka 2012, s. 138)<sup>13</sup>.

## 19. január

<sup>11</sup> BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ. Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009). 2009.

<sup>12</sup> ARGALÁCS, Mikuláš. Juraj Weincziller (1937 – 1995). 1995.

<sup>13</sup> VRANKA, Milan. Koniec pavúkov v Tatrách. 2012.

### *Valenčík, Vincent*

„kultúrny pracovník, redaktor, sochár, dramatik (19. 1. 1932 - ? 7. 2011). Už ako chlapec prejavoval záujem o knihy, kreslenie, krásno a tajomno. Známy dokumentárny režisér Martin Slivka mu poradil, aby sa prihlásil na strednú umeleckú školu do Bratislavy, ale v ten rok odbor neotvorili. O rok neskôr sa už o to nepokúsil, lebo mu zomrel otec a musel podporovať rodinu. Perzekúcie vtedajšieho režimu v 50-tych rokoch kvôli viere zasiahli aj ich, čo poznačilo jeho pracovnú kariéru na dlhé roky. Bol nútený pracovať v ťažkých prevádzkach výroby polypropylénu v Chemosvite. Aj napriek týmto problémom však tvoril, najmä drobné plastiky. V roku 1967 získal ocenenie v krajských i celoslovenských súťažiach. Od roku 1996 pracoval Vincent Valenčík ako redaktor kultúrneho spravodaja a neskôr ako ekonóm MsKS v Poprade. Podieľal sa na príprave celoslovenských prehliadok malých javiskových foriem v Závodnom klube Vagónky. Fascinovali ho malé formy satirickej komédie, údernosť satirickej skratky a divadelný dialóg. Sám písal a uverejňoval krátke fejtóny k aktuálnym problémom spoločnosti a napísal tiež satirické hry Princíp logiky a Oždajkovci, v ktorých kritizoval neduhy ľudí a dianie v spoločnosti. Obe divadelné hry boli realizované na scéne v ZK Tatramatu v Matejovciach. Popritom V. Valenčík aj výtvarne tvoril. V roku 1977 mal prvú samostatnú výstavu malieb a plastík v Podtatranskom múzeu v Poprade. Zúčastňoval sa na kolektívnych výstavách a súťažiach, na ktorých získal viacero ocenení“ (Anonym (web) 2011, s. 3)<sup>14</sup>.

### *19. január*

#### *Harmanová, Olga*

„spisovateľka pre deti (19. 1. 1907 Vyšná Šuňava – 23. 8. 1950 Bratislava). Jej otec bol notár. Ľudovú školu a gymnázium s maturitou (1917 – 1924) vyštudovala v Ružomberku. Po dvoch rokoch štúdií na filozofickej fakulte v Bratislave (1924 – 1926) učila na ľudových školách v Bratislave, Košiciach a Martine. Od r. 1941 bola manželkou Ľuda Ondrejova. Venovala sa rozprávkovej tvorbe pre deti. K pozoruhodnejším z jej knižných prác patrí prvotina Cupinôžka (1941). V ďalších rozprávkových knižkách príbehy zo života zvierat prevažujú nad príbehmi zo sveta detí a hračiek. Umelecký a tvorivý prístup je v nich potlačený pedagogicko-didaktickým utilitarizmom. Medzi jej ďalšie diela patria: Motýľ belások (1941), O kohútikovi Kikovi (1941), Rozprávka o siedmich kocúrikoch (1941), Bol jeden domček (1947), Zem si šije nové šaty (1948), Krtko Tuláčik (1948), Kamarátik, otvor vrátka (1948), O Pejkoví koníkovi (1948), Polámané husličky (1948), Kytička (1949), Venček (1949)“ (Rosenbaum 1984, s. 187)<sup>15</sup>.

### *27. január*

#### *Bendík, Ján*

„učiteľ (27. 1. 1917 New York, USA – 13. 11. 1987 Veľká-Poprad). Po príchode do Popradu navštevoval od roku 1928 ľudovú školu a pokračoval v štúdiu na Učiteľskom ústave v Spišskej Novej Vsi. Ako učiteľ pôsobil v rokoch 1940 – 1942 v Brutovciach, v Malej a Veľkej Frankovej. V rokoch 1942 – 1947 v Kravanoch, od 40. rokov do roku 1980 na učňovskej škole a na jedenástročnej škole v Poprade. V roku 1980 sa presťahoval s rodinou do Prievidze a pôsobil v odbornom učilišti vo

<sup>14</sup> Anonym (web). Spomíname na rodáka z Vydrníka – Vincenta Valenčíka. 2011.

<sup>15</sup> ROSENBAUM, Karol. Encyklopédia slovenských spisovateľov: 1. zväzok. 1984.



Zvolene. V Poprade patrila medzi zakladajúcich členov Slovenského katolíckeho skautingu (1932), kde pôsobil vo funkcii vodcu oddielu. Vďaka nemu bola činnosť skautského oddielu na dobrej úrovni, usporadúvali sa skautské tábory na Hranovnickom plese a v Ružbachoch až do roku 1938. Jeho záľubou bolo i fotografovanie. Amatérske a profesionálne fotografie Popradu, Tatier, Kežmarku, Vyšných Ružbách sa uplatňovali v kalendároch, časopisoch, pohľadniciach a v tlači sa objavovali aj panoramatické fotografie. Vďaka tejto jeho záľube sa propagovala rôzna športová či kultúrna činnosť v Poprade, hlavne so zameraním na mládež“ (Kollárová 2004, s. 24-25)<sup>16</sup>.

## 27. január

*Kovalčík, Richard Michal*

„archeológ (27. 1. 1932 Spišská Belá – 17. 5. 1997 Kvetnica-Poprad). Do školy chodil vo svojom rodisku, potom sa išiel učiť do zámočníckej dielne Aurela Kintzlera v Kežmarku. Keďže ochorel, nemohol sa venovať remeslu, ale roku 1950 začal študovať na kežmarskom gymnáziu. Kde maturoval nevieme, v zozname kežmarských maturantov sa jeho meno nenachádza. Po pôsobení na viacerých miestach zakotvil 1. januára 1962 v Podtatranskom múzeu v Poprade a v 2. pol. 60. rokov začal študovať archeológiu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Zo Spišskej Belej sa presťahoval do Veľkej Lomnice. V rokoch 1964 – 1974 bol riaditeľom múzea. Za jeho čias sa začalo múzeum špecializovať na archeológiu a stalo sa centrom archeologických zbierok na Spiši – tak isto to bolo aj s archeologickou expozíciou, ktorá sa sústredila na Gánovce i najstaršie lokality. R. M. Kovalčík sa zúčastnil na viacerých historicko-archeologických výskumoch (Veľká Lomnica, Veľká Lesná, Gánovce, Haligovce, Veľký Slavkov atď.) – výskumy sa robili v spolupráci s Katedrou archeológie FF UK v Bratislave. Mnoho publikoval v odborných časopisoch a bol spoluautorom viacerých publikácií, napr. so známymi archeológmi manželmi Novotnými vydal knihu Praveká dedina pod Vysokými Tatrami (Poprad, 1985), Popradská Kotlina v dávnej minulosti (Košice, 1991), s prof. Novotným pripravil dvojdielny Katalóg archeologických pamiatok Spiša (Bratislava, 1969; Košice, 1977). Niekoľko rokov redigoval Ozveny histórie – vlastivednú prílohu okresných Podtatranských novín – prílohu vydávalo Podtatranské múzeum v Poprade“ (Labuda 2008, s. 441)<sup>17</sup>.

## 29. január

*Slavkovský, Matej*

„pedagóg (29. 1. 1797 Hranovnica – 16. 5. 1829 Kežmarok). Študoval v Spišskej Sobote a v r. 1815 – 1819 na lýceu v Kežmarku, pričom ako študent vyšších tried vypomáhal aj ako pomocný učiteľ. Po odchode z Kežmarku pôsobil ako duchovný v Srbsku – v Báčke a v Novom Vrbase. Neďaleko v Novom Sade pôsobil aj Šafárik, s ktorým sa stretával. R. 1824 sa Slavkovský opäť vrátil do Kežmarku. Po príchode na lýceum bol poverený vedením gymnaziálnej – syntaktickej triedy. Do školy chodil obťažovaný knihami, z ktorých diktoval študentom. Zaoberal sa aj prekladom rímskych klasikov do nemčiny. V roku 1824 vznikla na kežmarskom lýceu slovenská študentská spoločnosť – prvá

<sup>16</sup> KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESSOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH. Biografický slovník mesta Poprad. 2004.

<sup>17</sup> LABUDA, Vladimír a Michal ŠMÁLIK. Dejiny Veľkej Lomnice. 2008.



spoločnosť svojho druhu na území Slovenska. Za jej zakladateľa sa považuje Ján Blahoslav Benedikt, ale Jonáš Záborský vo svojom životopise uprednostňuje iniciatívu Slavkovského. Hoci sa Slavkovský s Benediktom a študentmi lýcea podieľali na zostavení druhého zväzku Písni svetských lidu slovenského v Uhřích, práca v škole a zhoršenie zdravotného stavu (TBC) ho donútil požiadať Jána Kollára, aby zväzok zostavil on sám. Do ďalšej pripravovanej Kollárovej práce Národné zpievanky prispel Slavkovský zbierkou spišských piesní a šarišských piesní. Vydania sa však už nedožil“ (Baráthová 2009, s. 251)<sup>18</sup>.

### 30. január

*Kudžbel, Ladislav*

„pedagóg, predseda ONV (30. 1. 1917 Dlhá Lúka, okr. Liptovský Mikuláš – 1. 5. 2001 Kežmarok). Po ukončení Učiteľského ústavu na Spišskej kapitule bol učiteľom ľudovej školy v Kvačanoch. Ešte počas učiteľovania sa zúčastnil ako dobrovoľník v bojoch na východnom Slovensku proti maďarskej agresii. Zasiahol aj do bojov 2. svetovej vojny. Získal dôstojnícku hodnosť i viacero vyznamenaní. Krátky čas pred SNP učil na ľudovej škole v Jurgove, kde založil ilegálny národný výbor. Po potlačení SNP sa opäť vrátil do Jurgova, kde učil na meštianskej škole. Po oslobodení sa stal veliteľom miestnej milície a predsedom národného výboru. ONV v Kežmarku ho poverilo aj vedením úradu národného výboru v Čiernej Hore a Repiskách. Postavil sa na čelo delegácie miestnych Slovákov, ktorí šli do Košíc za prezidentom Benešom žiadať, aby slovenské obce v Poľsku i naďalej ostali na území Slovenska, ako sa to stalo po vzniku Slovenskej republiky, aby ich opäť neodtrhli od Slovenska. Delegáti hovorili s Benešom, ktorý sa vykrúcal, veľmi priamo, ba obvinili ho, že klame a že Slovákov zapredáva Poliakom. Tak sa i stalo. Slovenské spišské obce boli opäť odtrhnuté od vznikajúcej ČSR. Ladislav Kudžbel ostal v Jurgove až do obsadenia Poliakmi a potom sa vrátil na Slovensko. ONV ho prideleno na ľudovú školu do Kežmarku. Ako mladého ambiciózneho a rozhodného človeka si ho všimlo aj vedenie miestnej Demokratickej strany. Keď DS vo voľbách vyhrala, dňa 1. októbra 1946 stal sa Ladislav Kudžbel predsedom ONV v Kežmarku. Na tomto poste ostal do februárových udalostí, ukončil ho 29. februára 1948. Ako popredný člen DS stal sa odrazu po víťazstve komunistov „ľudovodemokraticky nespoľahlivý“. V marci bol prepustený zo služieb ONV i zo školstva. Roku 1949 mu bola odňatá aj dôstojnícka hodnosť. Mladý človek, ktorý si nedávno založil rodinu, však nerezignoval. Ako robotník začal pracovať v Čsl. stavebných závodoch v Podolínci, ako baník v Manganorudných baniach v Kišovciach, v kežmarskom Tatráne, kde sa stal jedným zo zakladateľov známeho folklórneho súboru Magura. Pracoval i v kežmarskej tehelni ako robotník a napokon až do penzie bol zamestnaný v Strojnotraktorovej stanici v Kežmarku. Členom MO MS sa stal už r. 1934 a ostal ním až do prvého rozpadu matičných odborov r. 1951. Dubčekov „socializmus s ľudskou tvárou“ prinavrátil ľuďom nádej v lepšiu budúcnosť. Obnovili sa matičné odbory MO MS v Kežmarku ako jeden z prvých vznikol 7. júna 1968 a Ladislav Kudžbel sa stal jeho predsedom. Činnosť odboru začala veľmi sľubne a od začiatku sa podarilo organizovať mladých i starých záujemcov, prihlásilo sa ich vyše 800 (takmer desatina mesta). Ani agresia vojsk Varšavskej zmluvy nezastavila činnosť MO MS, ktorý pracoval až do r. 1974. Po „nežnej revolúcii“ obnovili MO MS v Kežmarku svoju činnosť začiatkom decembra 1989. Jeho obnovenie deklaroval z tribúny na kežmarskom námestí práve Ladislav Kudžbel. Do konca svojho života ostal tajomníkom svojho kežmarského odboru. Po r. 1989, keď bol opäť rehabilitovaný

<sup>18</sup> BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ. Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009). 2009.

a vrátila sa mu vojenská hodnosť kapitán v. v., stal sa aj jedným zo zakladateľov miestneho Klubu kresťanských pedagógov a Združenia kresťanských dôchodcov. Bol členom Miestneho spolku Slovenského Červeného kríža i Spišského dejepisného spolku. Bol aktívny až do chvíle svojho nečakaného a pre všetkých veľmi bolestného odchodu“ (Baráthová 2001, s. 11)<sup>19</sup>.

## 30. január

*Zvara, Milan*

„mykológ, chemik, ochranár prírody (29. 4. 1933 Dolhoje pri Iršave, Podkarpatská Rus – 30. 1. 2002 Poprad). Základné vzdelanie získal v Liptovskom Hrádku v rokoch 1939 – 1944, keďže v roku 1938 sa celá rodina presťahovala z Podkarpatskej Rusi na Liptov. Od roku 1944 navštevoval 8-ročné gymnázium v Liptovskom Mikuláši. V roku 1946 sa rodina opäť presťahovala do Spišskej Belej a od roku 1946 preto pokračoval v štúdiu na gymnáziu v Kežmarku až do maturity v roku 1952. Do Popradu sa s rodičmi presťahoval v roku 1948. Vysokoškolské štúdium absolvoval v rokoch 1952 – 1956 na Chemicko-technologickej fakulte SVŠT v Bratislave – smer potravinárstvo. Ako mladý inžinier chémie nastúpil v roku 1957 do Bardejova a v roku 1965 prišiel do Domu techniky v Košiciach, kde pracoval až do roku 1974, keď sa natrvalo vrátil do Popradu. Zamestnal sa v závode Frucona Poprad. V roku 1985 ukončil postgraduálne štúdium na VŠLD vo Zvolene, na Katedre ochrany životného prostredia. Viac ako 50 rokov sa venoval jazyku esperanto, s ktorým sa zoznámil ešte v základnej škole na Liptove. Bol zakladateľom a predsedom regionálneho združenia Esperanta v Poprade. Viac rokov bol predsedom Slovenskej esperantskej federácie a do tej istej funkcie bol zvolený opätovne v roku 1999. V roku 1949 sa po prvýkrát zúčastnil Slovenského kongresu esperantistov v Košiciach, v roku 1949 a 1950 navštevoval Letné kolégium esperantistov (LKE) v Doksách (Česká republika) a v roku 1950 LKE vo Svite. V roku 1951 sa stal predsedom mládežníckej sekcie Slovenského zväzu esperanta a od tej chvíle bol významným funkcionárom esperanta na národnej i medzinárodnej úrovni. V 60. a 70. rokoch sa aktívne podieľal na vedení letných škôl esperanta. Zabezpečoval účasť esperantistov zo Slovenska na LŠE v zahraničí. Od roku 1980 organizoval LŠE v Spišskej Sobote. Každoročne sa zúčastňoval medzinárodných kongresov esperanta. Bol generálnym tajomníkom medzinárodnej esperantskej inštitúcie – Monda turismo, ktorá sídli v Bydhošti (Poľsko), a výborným organizátorom rôznych spoločenských podujatí. V deň jeho 55. narodenín mu Ministerstvo kultúry udelilo čestný titul Vzorný pracovník kultúry za mimoriadne zásluhy o rozvoj činnosti Zväzu esperantistov Slovenska. V 70. rokoch minulého storočia pôsobil istý čas ako odborný pracovník ochrany prírody v Slovenskom ústave štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody, stredisko Poprad-Spišská Sobota. Ako dobrovoľný ochranár prírody sa angažoval v Slovenskom zväze ochrany prírody a krajiny (SZOPK) a bol predsedom základnej organizácie SZOPK v Poprade. Dlhé roky spolupracoval pri organizovaní prírodovedných súťaží pre deti a mládež v okrese Poprad (Poznaj a chráň, Rastliny a zvieratá našich lesov). Svoje znalosti z oblasti mykológie (poznal okolo 300 druhov húb) uplatnil pri organizovaní Mykologických dní v spolupráci s Podtatranským múzeom v Poprade (od roku 1984) a hubárskej poradne. V roku 1998 bol spoluzakladateľom Podtatranského mykologického klubu. Od roku 1996 bol členom a podpredsedom Klubu Popradčanov, členom komisie na tvorbu zbierok v Podtatranskom múzeu, fotografom – dokumentátorom mnohých podujatí. Za verejnoprospešnú prácu mu bola v roku 1999 udelená Cena primátora mesta Poprad

---

<sup>19</sup> BARÁTHOVÁ, Nora. Rozlúčili sme sa-. 2001.

a odovzdaná pri príležitosti Dňa Popradu. Pravidelne prispieval do rôznych novín a časopisov doma i v zahraničí“ (Kollárová 2004, s. 217-218)<sup>20</sup>.

## *Udalosti (vyberáme ...)*

### *720. výročie (1297)*

*Najstaršia písomná zmienka o obci Podhorany (okres Kežmarok)*

„Najstaršia písomná zmienka o obci Podhorany (Meldur) pochádza z roku 1297 v zmluve Jána z Hrhova s kolonistami, ktorým vyrúbil daň (cenzus) preto, lebo sa chceli usadiť v Podhoranoch. Už

---

<sup>20</sup> KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH. Biografický slovník mesta Poprad. 2004.

v tomto období mali Podhorany kostol a svojho kňaza. Existenciu obce môžeme predpokladať už pred rokom 1250. Vyplýva to z donačnej listiny Bela IV. z roku 1256, ktorou dáva Jordánovi, synovi Arnolda, zakladateľa zemianskej rodiny z Hrhova, kráľovský les po oboch stranách rieky Poprad, ležiaci medzi zásekmi kráľovstva a hranicami Poľska a medzi vrchmi Scymina (horstvo v oblasti dnešnej Holumnice) a Tatrami. Ďalším výskumom bolo zistené, že na tomto území sa vyvinuli dnešné dediny Toporec, Holumnica a Podhorany. Keďže však boli šľachticmi z Hrhova doosídlené na základe zákupného práva udeleného novému nemeckému obyvateľstvu, dostali nemecké pomenovanie – Maldur, Krig (Vojňany). Pre zákupné právo bola charakteristická dedičnosť gruntov, voľné disponovanie s nimi a zavedenie funkcie dedičného richtára, ktorý bol prostredníkom medzi zemepánom a poddanými. Podhorany patrili šľachtickej rodine Hrhovských (Görgey). Podhorany sa v priebehu storočí vyprofilovali ako nemecká obec. Kým v roku 1778 sú uvádzané ešte ako rečovo čisto nemecká dedina, v roku 1792 sa používal aj slovenský jazyk. Nemecké obyvateľstvo Podhorian sa hlásilo k evanjelickému náboženstvu, s výnimkou niekoľkých sluhov – Slovákov, katolíkov. Koncom 19. a začiatkom 20. storočia došlo v Podhoranoch, zrejme pod vplyvom vysťahovalectva, k veľkému úbytku obyvateľov. Situáciu ešte zhoršila prvá svetová vojna. Politické udalosti a atmosféra schýľajúcej sa druhej svetovej vojny poznamenali aktivitu nemeckých obyvateľov Podhorian. Prejavila sa najmä ich združovaním do rôznych aj mimostraníckych organizácií. Obec Podhorany bola oslobodená 26. januára 1945. Koniec druhej svetovej vojny však tragicky poznačil jej obyvateľov a to najmä kvôli tomu, že sa v prevažnej miere hlásili k nemeckej národnosti. Časť Nemcov evakovala už pred skončením druhej svetovej vojny, druhá časť bola vysídlená a jej majetok bol skonfiškovaný. Po roku 1945 sa pevnou súčasťou obyvateľstva obce Podhorany stali Rómovia“ (Kollárová 1997, s. 8 – 20)<sup>21</sup>.

### 330. výročie (1687)

#### *Výstavba Dreveného artikulórneho kostola v Kežmarku*

„Podľa artikul prijatých v roku 1681 šopronským snemom určila kráľovská komisia kežmarským evanjelikom, že si môžu postaviť kostol na nedôstojnom mieste za južnými mestskými hradbami. S výstavbou sa muselo počkať až do definitívnej porážky stavovského povstania v roku 1687, na ktorej čele stál kežmarský hradný pán Imrich Tököli. Prvý drevený kostol bol iba provizórium na tri desaťročia. V roku 1717 uskutočnil popradský staviteľ Juraj Müttermann za necelé tri mesiace rozsiahlu prestavbu, ktorej výsledkom bolo skvostné architektonické dielo. Je sakrálnou stavbou bez

---

<sup>21</sup> KOLLÁROVÁ, Zuzana, Vladislav Mešár a Martina Šlampová. Podhorany: 1297 – 1997. 1997.

veže postavenou z tisú a červeného smreka na pôdoryse v tvare gréckeho kríža. Jej vonkajší vzhľad vychádza z princípov spišskej ľudovej architektúry. Drevené steny zvonku pokrýva hlinená omietka, drevo sa však objavuje vo forme šindľovej krytiny. Celodrevený interiér kostola je bohato zdobený. Nádherné barokové maľby sa nachádzajú na strope, stenách aj na zábradliach jednotlivých chórov. Na oltárnom chóre je umiestnený organ s drevenými píšťalami vytvorený spojením dvoch organov, autorom staršieho z roku 1719 je majster Vavrínek Čajkovský, mladší zhotovil v roku 1729 Martin Korabinský. Približne v rovnakom čase vznikol aj oltár s ústredným motívom kalvárie od Jána Lercha, ktorý pre tento kostol zhotovil aj patronátnu lavicu a kazateľnicu. Umiestnenie kazateľnice zaručuje, že kazateľ počuť z ktoréhokoľvek miesta. Najstaršou súčasťou vnútorného zariadenia je neskororenesančná kamenná krstiteľnica s medeným vekom z roku 1690. Unikátna je podlaha vydláždená kamennými epitafmi. Jedinou murovanou časťou kostola je sakristia s dvoma miestnosťami“ (Lacika 2012, s. 131)<sup>22</sup>. Drevený evanjelický artikulárny kostol bol zapísaný v zozname UNESCO v rámci zápisu súboru Drevených chrámov v slovenskej časti Karpatského oblúka v roku 2008.

#### Drevený artikulárny kostol v Kežmarku

### 110. výročie (1907)

#### *Výstavba Zbojníckej chaty (1 960 m n. m.) vo Veľkej Studenej doline vo Vysokých Tatrách*

„Na začiatku 20. storočia vo Veľkej Studenej doline okrem chodníka k Dlhému plesu, ktorý vybudoval Uhorský karpatský spolok v roku 1894, nebolo nič, čo by turistom spríjemnilo výstup. Pôvodne kamennú poľovnícku útulňu, ktorá sa stala základom pre Zbojnícku chatu, postavila severozápadne nad Dlhým plesom v roku 1907 Štátna lesná správa Liptovský Hrádok. Chatku mohli využívať aj turisti a horolezci. Bola to jednoduchá, vlhká, neútulná stavba z kameňa s mierne zošikmenou strechou, ktorú v roku 1910 vybavili pričňami a kovovou pieckou. Nemala hospodára, a tak sa často stávala

---

<sup>22</sup> Lacika, Ján. 1000 cirkevných pamiatok Slovenska. 2012.

predmetom vandalizmu. V roku 1924 bola chata prebudovaná a sprevádzkovaná Klubom československých turistov, ktorý ju prenajímal v lete rôznym záujemcom. Okrem skromného ubytovania pre 16 – 20 osôb ponúkala útulňa aj jednoduchú stravu. Prvým známym chatárom bol Pravdomil Svoboda z Příbrami a po ňom Dezider Palkovič. Názov Zbojnícka chata sa údajne traduje od apríla 1933, keď v chate, ktorá v zime nebola prevádzkovaná, prenocovali vymrznutí Tomčík so Zamkovským a pri návrate pripevnili na strom pri chate Kamzík smerovku s nápisom Zbojnícka chata. Názov sa ujal aj preto, že v blízkosti sú Zbojnícke plesá, Zbojnický spád, Zbojnícke veže a Zbojnícke sedlo. Aby chata mohla slúžiť v zime, zateplili steny zvonka drevom, vybudovali krytú verandu a pristavali sklad. V celoročnej prevádzke ju prvýkrát otvorili v sezóne 1933/1934. V 40-tych rokoch bola chata rozšírená vďaka subvencii Krajinského úradu v Bratislave pre Klub československých turistov. V roku 1982 sa pristúpilo k rozsiahlej rekonštrukcii chaty. Slávnostné otvorenie vynovenej chaty sa uskutočnilo 8. 11. 1986 za účasti 200 hostí. Chata sa stala v tom čase najlepšie vybavenou vysokohorskou chatou v Tatrách. Avšak v polovici júna 1998 ju úplne zničil požiar. So stavbou novej chaty sa začalo rok po požiari na starých základoch podľa projektu Ing. Bruna Boroša. Kolaudácia sa uskutočnila 1. augusta 2001. Vykurovaná je kotlom na pevné palivo, elektrickú energiu jej dodáva benzínový agregát, veterný generátor a fotovoltaičné články. V chate je kozub a jedáleň pre 48 stravníkov. Chata už má vodovod. Zásobovanie je prostredníctvom nosičov. Je tu záchranná stanica Horskej služby“ (Rusnák 2014, s. 68 – 69)<sup>23</sup>.

Zbojnícka chata vo Veľkej Studenej doline vo Vysokých Tatrách

### **Zoznam bibliografických odkazov**

ANONYM (web), 2011. Spomínáme na rodáka z Vydrníka – Vincenta Valenčíka. In: *Vydrnícky spravodajca*. Č. 3, s. 3.

ARGALÁCS, Mikuláš, 1995. Juraj Weincziller (1937 – 1995). In: *Tatranský dvojtyždenník*. Č. 27, s. 9.

---

<sup>23</sup> RUSNÁK, Ernest, Ladislav KHANDL, Eva POTOČNÁ, Dušan KALISKÝ a Michaela KEREŠOVÁ. *Ako vznikali turistické chaty a útulne na Slovensku*. 2014.

BARÁTHOVÁ, Nora, 2001. Rozlúčili sme sa-. In: *Slovenské národné noviny*. ISSN 0862-8823. Roč. 12 (16), č. 14, s. 11.

BARÁTHOVÁ, Nora, 2002. Ing. Ladislav Kiefer – čestný člen SDS – deväťdesiatnik. In: *Žifčák, František, 2002. Z minulosti Spiša: ročenka Spišského dejepisného spolku v Levoči*. Levoča: Spišský dejepisný spolok. Roč. 9-10, č. 2001/2002, s. 317. ISBN 80-966964-7-5.

BARÁTHOVÁ, Nora, Erika CINTULOVÁ, Jaroslav GROCHOLA, Lucia HARTINGEROVÁ, Milan CHOMA, Vladimír JANČEK, Andrej JANOVSÝ, Klára KUBIČKOVÁ, Mikuláš LIPTÁK a Jana VÍZNEROVÁ, 2009. *Osobnosti Kežmarku: (1206 – 2009)*. Kežmarok: Jadro. ISBN 978-80-89426-02-7.

BOHUŠ, Ivan. 2009. Obdivovali, skúmali a chránili Tatry. In: *Tatry*. ISSN 1335-6828. Roč. 48, č. 1, s. 24.

LABUDA, Vladimír a Michal ŠMÁLIK, 2008. *Dejiny Veľkej Lomnice*. [Veľká Lomnica]: Vladimír Labuda – VL – Grafik. ISBN 978-80-970053-0-6.

KOLLÁROVÁ, Zuzana, Vladislav Mešár a Martina Šlampová, 1997. *Podhorany: 1297 – 1997*. Podhorany: Obecný úrad. ISBN 80-96774-1-6.

KOLLÁROVÁ, Zuzana a kol., 2006. *Spišská Belá*. Universum: Prešov. ISBN 80-89046-37-1.

KOLLÁROVÁ, Zuzana, Richard BEKESS, Magdaléna BEKESSOVÁ, Jana KUŠNIRÁKOVÁ, Július MALIČKÝ, Božena MALOVCOVÁ, Daniela MLYNÁRČIKOVÁ a Peter ROTH, 2004. *Biografický slovník mesta Poprad*. Poprad: Mestský úrad. ISBN 80-969037-6-4.

LACIKA, Ján, 2012. *1000 cirkevných pamiatok Slovenska*. Bratislava: Ikar. ISBN 978-80-551-2852-8.

MINÁČ, Vladimír, Štefan KRIVUŠ, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Michal MAHEĽ, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN, Helena PÁLKOVÁ a Pavol HOLÉČZY, 1986. *Slovenský biografický slovník: (od roku 833 do roku 1990)*. Martin: Matica slovenská.

MINÁČ, Vladimír, Štefan KRIVUŠ, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Michal MAHEĽ, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN, Helena PÁLKOVÁ a Pavol HOLÉČZY, 1987. *Slovenský biografický slovník E- J: (od roku 833 do roku 1990)*. Martin: Matica slovenská.

MINÁČ, Vladimír, Viliam MRUŠKOVIČ, Dušan KATUŠČÁK, Michal ELIÁŠ, Štefan VALENTOVIČ, Augustín MAŤOVČÍK, Michal MAHEĽ, Vladimír CIRBES, Jozef VLADÁR, Karol ROSENBAUM, Ján DEKAN, Štefan KOPČAN a Helena PÁLKOVÁ, 1989. *Slovenský biografický slovník: (od roku 833 do roku 1990)*. Martin: Matica slovenská. ISBN 80-7090-019-9.

ROSENBAUM, Karol a kol., 1984. *Encyklopédia slovenských spisovateľov: 1. zväzok*. Bratislava: Obzor.

RUSNÁK, Ernest, Ladislav KHANDL, Eva POTOČNÁ, Dušan KALISKÝ a Michaela KEREŠOVÁ, 2014. *Ako vznikali turistické chaty a útulne na Slovensku*. Poprad: Región Poprad, s. r. o. ISBN 978-80-970183-4-4.



TÁBORECKÁ, Alena, 2002. Botanička Irma Győrfyová. In: *Knižnica*. ISSN 1335-7026. Roč. 3, č. 7-8, s. 368-369.

VRANKA, Milan, 2012. *Koniec pavúkov v Tatrách*. Bratislava: Vranka Press. ISBN 978-80-967672-4-3.

ZRUBEC, Laco, 2001. *Slávni Slováci sveta: Jozef Maximilián Pecval*. Nitra: Garmond. ISBN 80-967282-6-1.